

mændenes Jurisdiktion. Ganske vist har jeg lagt Mærke til, at der under Lovens Behandling er sket en Modifikation i det oprindelige Lovforslags Bestemmelser i dette Punkt, idet der nemlig er oprettet et Slags Forligskommission paa dette Omraade; de gamle Synsmænd have tabt deres Jurisdiktion og have faaet en Erstatning ved at blive Forligskommissærer paa dette Omraade; men jeg tror, at dette er en tvivlsom Erstatning, og i alt Fald er det vist, at Jurisdiktionen have de ikke længer. Dette har stor praktisk Betydning, ja, jeg tror, at det er et af de Punkter i Loven, som har allerførst Betydning. Følgen af, at disse Bandleb forlade Synsmændene og gaa over til Landvæsenkommissionen, vil først og fremmest blive den, at Ordningen af disse Anliggender vil blive usforholdsmæssig dyr, at Befolkningen vil stige efter en meget betydelig Maalestof. Dette er en Hovedindvending; dernæst tror jeg ogsaa, at de Arbejder, som man her vil samle under Landvæsenkommissionen, ville blive saa mange, at den ikke vil kunne præstere, hvad man forlanger af den. Jeg tror nemlig, at den nærmeste Følge af denne Lov maa blive den, at en stor Mængde mindre Bandleb i Landet ville komme under Behandling af Landvæsenkommissionen. Der maa foregaa en Omregulering af dem; thi selv om man vil gaa ud fra — og det tror jeg trostigt, man kan —, at Sogneraadene ikke ville være saa overdrevne hidt til, at komme i Gang dermed, saa er der dog andre Bestemmelser i Loven, som ville føre til, at der temmelig pludselig vil blive stillet store Fordringer til Regulerings. Dette vil da først og fremmest følge af Lovens Bestemmelse om den forandrede Bedtighedsbesøgt. Naar Forpligtelsen nu paahviler Bredeierne, og der i Loven ligefrem gjøres Krav paa at vælte en Del af denne Pligt over paa andre Folk, som ikke tidligere have baaert den, saa vil der naturligvis altid være Bredeiere, som ville sætte Sogneraadene i Gang, idet vedkommende Bredeier naturligvis har Ret til at fordre dette af Landvæsenkommissionen. Han kan trostigt gjøre det, thi han vil ikke komme til at betale denne Landvæsenkommission, idet jo Loven paa Forhaand giver ham Ret til at fordre Forandring i Vedtighedsbesøgt. Ogsaa Spørgsmaalet om Udførelsen af Arbejds Overtgang fra Naturalarbejde til Licitation vil i ikke saa Tilfælde medføre en Omregulering, saa at der altsaa, selv affet fra, om Sogneraadenes Over og Interesse for denne Sag ikke var saa overdreven stor, dog ogsaa vil være andre Grunde, som kunne føre til, at der pludselig, naar denne Lov kom ud, vil blive krævet en betydelig Mængde Landvæsenarbejder udførte. Jeg tror, at de ville antage et saadant Omfang, at det vil blive en større Byrde, end Landvæsenkommissionen kan magte, og medføre en større Befolkning, end selve Sagen egentlig er værd. Nu kunde man jo

imidlertid sige: ja, men der er ikke Andet at gjøre. Synsmændene have viist sig uduelige, de have ikke kunnet magte dette Forhold, der er ingen, der kan det uden Landvæsenkommissionen, vi maa bide i det sure Æble og tage Befolkningen ved Forandringen. Men jeg tror ikke, at det vil blive den almindelige Mening. Jeg tror, at den almindelige Mening mellem Folk, som færdes i disse Forhold, tværtimod er den, at Synsmændene gjøre god Nytte. Jeg tror, at den almindelige Mening er den, at Folk i og for sig ikke foretrække Landvæsenkommissioner for Synsmænd til de mindre Bandlebs Ordning. Det tror jeg er den almindelige Opfattelse blandt Folk, og hvis saa er, vil aabenbart denne Forandring møde megen Misnøje. Naar jeg ogsaa ser paa Synsmændsinstitutionen og sammenligner den med Landvæsenkommissionen, ser jeg ikke ved første Dietast, hvad det egentlig er, der gjør Landvæsenkommissionen til en saa langt fortrinligere Institution, som nogle mene, at den er. Det er ganske vist, at der er en Retstbetjent med i Landvæsenkommissionen; som ikke er med i Synsmændsinstitutionen, men af Ære for vore Retstbetjente, saa er det dog sikkert, at i Sager som disse er der ingen Grund til at vente, at Retstbetjentene ville gjøre stor Fyldest. De Forretninger, som paaligge en Retstbetjent og Dommer, ere af en saa væsentlig forskjellig Karakter fra det, som man venter af en Kommission som denne, at der hører virkelig ikke saa Lidt til, for at en Retstbetjent skal gaa over paa dette Omraade. Han skal egentlig gaa ud af sit gode Skind og ind i et nyt for at præstere, hvad man her venter af ham. Jeg tror, at det er saa indlysende, at jeg ikke behøver at føre Bevis derfor; men jeg vil sige, at for Dommeren, for Retstbetjenten, gaar det ud paa den formelle Retfærdighed, at holde Formerne, at finde det, som formelt er det Rigtige, medens Formerne paa disse Omraade gjælde meget lidt. Hvad det her gjælder om, er at finde den materielle Retfærdighed, at faae Billighed bragt tilveie. Det er et saa helt forskjelligt Syn, der kræves paa disse Sager. Der er naturligvis Undtagelser, der er Folk, der ere saa elastiske og bevægelige, at de kunne gjøre Fyldest i begge Retninger; men det er noget, man ikke har Grund til at vente i Almindelighed. Ganske vist er der et Punkt, hvor Retstbetjentene ville have en vis Overlegenhed over Synsmændene, det er med Hensyn til den rent formelle Redaktion, og den rent formelle Ordning af Sagerne. Men det maa jeg dog anse for det Underordnede i dette Forhold. Min Mening er altsaa den, at Landvæsenkommissionernes Overtøvelse paa dette Omraade for det Første vil være særdeles bekvæmlig, dernæst næsten uoverkommelig og endelig far det Tredie ikke gjøre Sagen bedre Gavn end de nuværende Synsmænd. Det er foreløbig min Mening om den Ting. Jeg tror, at dette er et